

540.842/149

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ

ПЕРША ПРОЩА

Л Ъ В І В
ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“

КАТАЛОГ „ДИТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ“:

Сотників

57. Галина Орлівна: Золотий черевичок	50
58. Р. Завадович: Казка про царевича Івана	80
59. Василь Атаманюк: Материна сльозинка	60
60. В. Королів-Старий: Вередлива принцеса	50
61. Микола Кокольський: Байки	40
62. П. Волобуїв: Мені 13-тий минуло.. . . .	40
63. Дід Модест: Дві казки	40
64. Вільгельм Буш: Дядькова пімста	20
65. М. Підгірянка: Зайчик і лисички	20
66. Антін Лотоцький: Покотигорошок	1.00
67. Микола Шугаєвський: Дід-Мороз	80
68. Вільгельм Буш: Бжолі	1.00
69. Антін Лотоцький: Японські казки	40
70. Василь Софронів: Свято Весни	90
71. Марія Загірна: Історія про Галю	50
72. Вільгельм Буш: Стрілець Тріска	25
73. Антін Лотоцький: Лицар Добриня	40
74. Борис Грінченко: Олеся	25
75. Зенон Горницький: Воробець-Молодець	20
76. Пантелеймон Куліш: Чумацькі діти	20
77. Микола Шугаєвський: Весела сопілка	70
78. Іванна Блажкевич: Мила книжечка	70
79. Вільгельм Буш: Хитрий Мехмет	30
80. О. Білоусенко: Лисичка-Сестричка	1.80
81. Марія Пеленська: Святий Миколай	50
82. Вільгельм Буш: Діравий зуб	60
83. О. Білоусенко: Зайчик-Побігайчик	90
84. Іванна Блажкевич: Пушистий король	1.00
85. Дмитро Макогон: Святий Миколай	60
86. Аленір Коломиєць: Тарасів день	50
87. Н. А. Соловєва-Несмєлова: У страху великі очі	50
88. Сидір Воробкевич: Безглуздів	1.00
89. Марія Загірна: Василько й Івасик	50
90. М. А. Соловєва-Несмєлова: Пожадували за пізно	40
91. Святослав Лакуста: Два горбаті	40
92. Микола Шугаєвський: Різдвяна казка	60
93. Вільгельм Буш: Уперте теля	40
94. О. Олесь: Лисичка, котик і півник	40
95. „КАЗКИ 100] НОЧІ“ — збірка	1.40
96. Вільгельм Буш: Збиточники у ванні	20
97. Микола Шугаєвський: Живі ляльки	90
98. Данель Дефо: Робінзон Крузо	1.40
99. Антін Лотоцький: Ведмедівська попівна	30
100. КАЗКИ БРАТІВ ГРІММІВ — збірка	—
101. Марія Козорів-Барилєкова: Свято Матери	60

ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА
КНИЖЕЧКА: 149.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ

ПЕРША ПРОЩА

(Оповідання з молодих літ Христа)

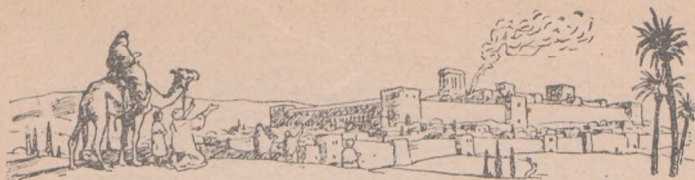
Л Ъ В І В.
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „СВІТ ДИТИНИ“
1933.

I.540.842/149

Право передруків застережене.

1. У НАЗАРЕТІ, В РІДНІЙ ХАТИНІ.

— Ненечко, який я радий, як я тішуся, що цього року піду вже разом із вами на прощу в Єрусалим — говорив малий Ісус до Божої Матері, що сиділа в присінку хати та пряла вовну.

— І я тішуся, синочку мій. Це й для мене велике свято. Я все мріяла про цю хвилину, як разом із тобою підемо в святе місто — говорила Божа Мати, перериваючи на хвилинку роботу, й глядячи головку дванацятилітнього Ісусика.

— Ненечко, ви обидвое що року ходите в Єрусалим? — питався Ісус.

— Так, що року! Не ходили тільки тоді, коли, остережені ангелом, мусіли тікати з тобою перед лютим Іродом у Єгипет, щоб він не вбив тебе.

Малий Ісус посумнів на цей спомин.

— Ненечко, так жаль мені цих маленьких діток, що тільки їх вигубив той лютий Ірод.

А Мати Божа відповіла:

— Потішся тим, що вони всі ангеликами в небі стали і все перебувають перед лицем твого небесного Вітця.

— Так, це правда, ненечко! Вони тепер щасливі, дуже щасливі — говорив Ісус і личко в нього прояснилося.

Божа Мати взялася знову прясти вовну та сказала до сина:

— Годі тобі так усе в хаті сидіти, побіжи трохи до товаришів, побався з ними.

— Добре, ненечко, піду до Юди й Симона, я з ними найрадше люблю бавитися, бо вони добрі й розумні хлопці.

— Так, вони чемні й розумні хлопці! Йди, синку, йди, бався, бігай! Візьми, синочку, кошик та збанок. Тета вчора прислала нам молока та круп. Віддай кошик і збанок та подякуй гарненько.

— Іду, ненечко! — сказав Ісус і поцілував Пречисту Діву в руку, а вона його в ясне, високе чоло. Та взявши збанок і плетений зі соломи кошик, вийшов на подвіря.

Тут під повіткою теслярив св. Йосиф, сивобородий старець та ще дужий. Побачивши Ісуса, всміхнувся до нього приязно і спитав:

— Куди біжиш, Ісусику?

— Іду до Юди й Симона, тай відношу zarazом теті збанок і кошик. А може тут при теслярці треба що помогти?

— Ні, Ісусику, я вже кінчу! Іди бався! Тільки по дорозі поступи до адуна¹⁾ Мойсея бен²⁾ Арона і скажи, що вже двері й вікна до його нової хати готові. Нехай прийде, огляне тай забере собі.

— Добре, скажу йому, цеж по дорозі — відповів Ісус і побіг дальше.

Вийшов за ворота й на хвилинку спинився.

Перед ним лежав його рідний Назарет. Бідне сільце. Хатки, розкинені по горі, здебільша збудовані на половину з каменя-пісківця та з глини. Тіль-

¹⁾ А д у н, по єврейськи: п а н; А д о н а й — Господь.

²⁾ Б е н, по євр. с и н — бен Арон, це по нашому булоб Аронович, Ароненко, себто — син Арона.

ки кілька домів було краших, мурованих та також із пісківця. Цегляних домів не було. Головна вулиця

була вузька. Бідне, дуже бідне сільце! Більшість назаретанців нераз немає в що й одягнутися, а то й голодує. І посумнів малий Ісусик. Воно таке дороге йому те його рідне сільце. Сум його ще збільшився, коли думка його полинула наперед, у прийдешне. Він, як Син Божий, знав, що прийде час, надійде хвиля, коли ті такі дороги, такі близькі йому люди проженуть його зпоміж себе.

А потім полинув зір малого Ісуса дальше поза село. На південь від Назарету стелилася широка рівнина. А на захід вузькі пасма горбів.

Була весна вповні. Довкола села зеленіли невеличкі засіяні поля, левади та луги. Ледви мерехтіли білим цвіттям лілей та гіякинтів, а луги рожевим цвіттям олеандрів. Там подальше зеленів густий гайок тамарисків. У цей гайок він нераз забігає з діворою. Діти наколювали кору тамарисків і зза кори виступав сік, що на повітрі гуснув і був такий солодкий як манна, що то її Бог зсилав Жидам у часі блуканини по Арабській пустині. Діти любили цей манновий цукор. Любив його й Ісус. За гайком був ліс. Росли там старезні кедри, сосни, кипариси й плятани. Як любо бігати там у літню жару, який милий холодок. На горбах пасли пастухи вівці. Скрізь видно було череди білих і чорних овечок, що жадно скубали траву. Пастухи мали на собі короткі одяги з овечих шкір і високі палиці. Вони повагом ступали за чередами, а деякі пригравали собі притім на довгих подвійних сопілках.

На самому краю села колодязь. Біля нього кілька молодичь і дівчат. Черпають воду в високі збани й несуть повні збани на головах. Так зручно держать їх на головах і так звинно та сміло йдуть, а деякі ще й пісень співають.

Хвилинку тільки стояв осьтак малий Ісус, а потім побіг головною вулицею в село. Небаром звернув праворуч й увійшов у ворота багатой загороди.

На подвірі зустрів дівчину, що зі збанком на голові вийшла з хати. Йшла очевидно також до колодязя по воду.

— Вітай, Саро! — привитав її Ісус.

— Вітай Ісусе бен Йосиф! — відповіла дівчина на привіт привітом.

У Назареті всі вважали Ісуса сином теслі Йосифа, бо тоді крім самого Йосифа та Пречистої Диви Марії ще ніхто більше не знав про тайну народження Ісуса Христа, ніхто ще не знав, що він Син Божий.

— Чи адун Мойсей бен Арон дома? — спитався Ісус дівчини.

— Так, дома! Є в винограднику.

Ісус подався туди,

Мойсей бен Арон, сороклітній кремезний муж із чорною бородою та з чорним кучерявим волоссям, обчищував виноград. Ісус поклонився йому та сказав:

— Мій батько посилає мене сповістити, що вікна і двері до вашої хати вже готові та просять, щоб ви були ласкаві зайти та оглянути.

— Добре, хлопчику, зараз піду до вас, принесу й гроші, бо Йосиф бен Яків певно, як щороку, й тепер вибирається на прощу в Єрусалим, тож потребуватиме грошей?

— Так, вибирається й ненечка й я теж іду!

— А й ти ідеш?! Ти вперше туди йдеш, прада?

— Так, уперше.

— А то це перша проща буде для тебе цікава; багато нового побачиш. Ти тишишся певно?

— Так, тішуся, та найбільше радію тим, що буду в святині.

Як це говорив, очі в малого Ісуса засіяли так якось дивно, а все лице мов прояснилося.

Мойсей бен Арон завважав це й подумав:

— Це незвичайний хлопець; із нього виросте щось велике.

І як Ісус на вихідному поклонився господареві, він погладив його по голові та сказав:

— Рости, сину, на славу Ізраїля!

Ці слова замість утішити, наповнили сумом Ісусикове серце. Він, як Син Божий, знав про своє післанництво; знав, що жидівський нарід у великій більшості на чолі зі своїми провідниками виступить проти нього й тому саме слова Мойсея, бен Арона, викликали сум у його серці.

Задуманий вийшов він за ворота.

Тут знову пристанув на маленьку хвилинку, та зараз потряс русявими кучериками, немовби стрясав зі себе сум, що наляг на нього й уже жваво пішов далі. Небаром завернув у бічну вуличку.

Там зараз із краю стояла вбога хатина, наполовину з каменя, наполовину ліплянка. Перед хатою може трицятилітня жінка, в широкому білому додільному одязі та в такій самій намітці на голові, чистила рибу з луски.

Як побачила малого Ісуса, всміхнулася до нього приязно та сказала:

— Ах, добре, що ти прийшов! Симонко щось недужий, лежить у постелі, а Юдка сидить біля нього. Обидвом буде відрадніше, як ти будеш із ними.

— Добридень, тіточко! — сказав Ісус і поцілував жінку в руку.

— Ненечка відсилають кошик і збанок і дякують за молоко та крупи.

— Поклади збанок і кошик тут під хатою — відповіла жінка, та йди до дітей. Ісусик поклав збанок і кошик під хатою та сказав:

— Зараз іду до них, тіточко!

То була тітка Ісуса — Марія Клеофа.

Малий Ісусик побіг у хату.

У хаті на постелі лежав блідий, русявий, може восьмилітній хлопчина, а біля нього сидів чорнявий хлопець ровесник Ісуса. Як лише побачили Ісуса, обидва скрикнули майже разом:

— Ах, Ісус!

А недужий Симон додав:

— Як гарно, що ти прийшов!

Малий Ісус підійшов до недужого Симона та поклав йому руку на чоло.

І в цій хвилині Симонко закликав на радощах:

— Я вже здоров, я вже здоров!

І відкинув набік накривало та зірвався з постелі.

— Що робиш?! — остерігав його Юдка. — Вважай, що це може пошкодити тобі; тобі може погіршитися!

— Ні, ні, я вже здоров! Як я тішуся! Будемо бавитися. — І вибіг із хати та й закликав весело:

— Мамо, мамо! Я вже здоров!

Мама зчудовано гляділа на сина та бачила сама, що її мізинчик здоров, що на його личку нема вже й сліду недуги.

А Симонко оповідав мамі:

— Ненечко, тільки Ісусик доторкнувся мого чола, зараз почув я, що моя недуга вийшла з мене, я почувся зівсім здоров. Ісуса видно Бог любить і дає йому таку силу, що за догорком його руки тікають недуги.

— Так, — говорила Марія Клеофа — Бог його любить, бо він побожний, чемний та слухняний.

Тимчасом вийшли з хати Юдка з Ісусиком. І всі три весело та жваво побігли в недалекий тамарисковий гайок.

Бігли жваво. І небаром скрилися в гущі тинистого гаю. Тільки дзвінкий дитячий сміх нісся далеко; щасливий, невинний сміх.

2. ПО ДОРОЗІ В ЄРУСАЛИМ.

Третього дня, після описаної події, вже раноранесенько всі трое були готові в дорогу на прощу в Єрусалим.

Малий Ісус зірвався з постелі найперше. До дороги мали все приготоване ще від учора. Як вийшли з хати, був іще на дворі милий холодок, легенька мряка стелилася над полями й левадами. Біля колодязя край села прилучилося до них більше прочан із Назарета. Невеличкий був це гурт. Ішов коваль Йосія з трьома синами; найстаршому Яковові було 18 років, середущому Веняминові 16, а наймолодшому Давидові 12, як Ісусові. Ішов купець Ровоам із жінкою Мартою і із дочкою Естерою та з сином Соломоном. Крамницю лишив на найстаршого сина Ісаака. Ішла й торгівниця пахучими олійками вдовиця Ревека з двома синами, Ароном, що мав 15 літ і Авесагомом, що мав 13 літ.

Ішов і старенький Гамалиїл бен Езра, сам саміський, бо жінка вже давно померла, а дітей не було в нього зовсім. Він увесь час дороги йшов побіч Йосифа й Марії.

Мряка зникла скоро й сонце відразу почало жарити. По обох боках шляху, що вів у Єрусалим, зеленіли буйні рівнини пасовиськ, розцвілі дерева по невеличких гайках мерехтіли різноманітними колірами на верховіттях. Срібні струмочки журкотіли весело й тільки гень білили голі скелі верховини, тільки денеді порослі зеленим ялівцем.

Була весна в повному розцвіті, весна під соняшним небом східньої країни. Такаж весна, а може й ще більш соняшна, ще більш цвітиста, ще більш розсміяна, була в серці молодого Ісусака.

І чиж диво, цеж сповнялася тепер його задушевна мрія, що її голубив він уже від літ. Він буде в святому місті, у славній столиці колись могутньої держави його народу, в столиці царів Давида й Соломона! Він буде в святині свого Вітця, що тепер зіслав його на землю для спасення людського роду.

Шляхом на південь ішли й інші прочани. Із сіл і містечок, розсипаних рясно по всій країні, посувалися вони малими гуртками. Чим далі йшли, гуртки більшали, бо малі гуртки для більшої безпеки лучилися в більші.

Ось більший гурт прочан. Чим далі йдуть на південь, тим більш могутніе барвиста ріка побожних, аж укінці стає величним походом побожних. І нісся, ринув святочний похід у величній повазі долинами, по при потоки та струмки. При струмках, потоках і колодязях похід стримується частенько, щоби відсвіжитися холодною погожою водою.

Попереду походу веселий гурт дітей. Між ними малий Ісус із Назарета. Тут нема різниці станів. І син богача й син бідака тут собі рівні. Ось біля вбогого сина теслі Йосифа із Назарета йде двох багато зодягнених хлопців. Це сини багатого тор-

говця з Кани. Вони відразу заприятнилися з Ісусом і не відступають його ні на хвилину. Так припав їм до серця цей убогий хлопчина. Також син бага-

того мешканця міста Тиверіяди, знад озера Генезарет, старається все бути біля Ісуса. І всі діти вбогі й багаті так немов липнуть до нього.

А малий Ісус для кожного з них має приязне слово. Тут говорить поважно, так, що й старого засоромивби, а там уже оповідає щось веселого, що довкола нього дитячий сміх срібними дзвінками ллється. Однак і в жарті не почув від нього ніхто ніодного немудрого, ніодного свавільного слова.

Щоб охоронитися від соняшнього жару, де тільки можна було, сходили прочани з порошного шляху в придорожні гайки, де під зеленим верхів'тям дерев був милий холодок і частіше попадалися джерельця погожої води, що нею можна було вгасити спрагу.

А дітям, що йшли попереду походу, була тоді ще більша радість, бо гайки були повні барвистих квіток. Діти зривали їх і вили віночки, або завітчувалися ними. Часто перелітали з дерева на дерево, з гильки на гильку ріжнопері пташки; на чашах цвітів сідали невсипущі бжілки та метелики, що мов ті квітки мерехтіли ріжними колірами на крильцях. Все те радувало дітей; вони жваво бігали за пташками, за метеликами, неначе здоганяли їх.

Нараз один хлопчик закликав:

— Гніздечко, гніздечко!

І всі діти збіглися довкола кущика, де було гніздечко.

У гніздечку було три молоденькі пташенята. Деякі діти хотіли вже брати малі пташки в руки, не щоб їх забрати собі, а так, щоб побавитися ними, попестити їх хвилинку тай покласти назад у гніздечко.

Та Ісус, побачивши це, сказав:

— Лишіть пташенята у спокою. Їх ненечка відлетіла за поживою для них. Колиб прилетіла те-пер і побачила, що її діток нема в гніздечку, дуже стрівожилася б, дуже болілоб її серце.

І діти слухняно поклали маленьких пташок назад у гніздечко й відступилися на бік. У цій хвилині зашуміло горі в повітрі й великий шуліка спускався до долу на гніздечко з малими пташками. А зараз за ним злинула пташка, мати пташеняток і жалібно заводила. Побачивши Ісусика, сіла йому на руку та благальним щебетом немов просила в нього, щоб рятував її діток.

Ісус погладив пташку та сказав.

— Не бійся, бідна пташко, шуліка не забере тобі діток.

І простягнув руку до шуліки та сказав голосно:

— Відлети! Не вільно тобі брати цих пташеняток.

І шуліка піднявся в гору й відлетів.

Усі діти, що бачили це, чудувалися:

— Його й птахи слухають!

— Бо він добрий, то мусять його все слухати!

— додав син богача з Кани Галилейської.

Пішли далше.

Нараз один із хлопців закричав жахливо:

— Вуж, вуж, вуж!

І справді на стежці вигрівався здоровенний вуж та вилискував до сонця сріблистою лускою.

Діти зверещали:

— Треба його вбити, бо він кусає! — кричали діти одно наперед другого.

— Не вбивайте! Отець Небесний і його сотворив на те, щоб жив на землі. Тай це не їдовитий вуж.

А до вужа сказав:
— Зійди зі стежки!

І вуж поповз миттю швидким рухом у гущавину. Першу ніч ночували під місцевістю Мегідо. Дехто пішов таки в Мегідо ночувати до знайомих, дехто розбивав намети на леваді, та більшість ночувала таки так під голим небом, бо ніч була погідна й тепла.

Раненько прилучилися до походу ще й прочани з Мегідо.

Ще перед полуднем перейшли межі Галилеї й Юдеї й ішли вже Юдеєю. І тут прилучувалися до них скрізь нові прочани.

Другу ніч ночували під місцевістю Гіта, а третю під містечком Кафар-Саба. Четверту ніч ночували в місті Раматаїм, або Ариматеї. На п'ятий вечір прибули в Гібеон.

Чим ближче було до святого міста, тим живіще билося серця в усіх прочан. Далекі дороги, вчором струджені гарячі ноги, рано нова туга до святого міста — дальше, дальше!

Як вийшли з Раматаїму, засіріла перед ними верховина Юдеї. Там за її верхами лежить воно, палко дожджане, ще ніколи досі небачене Боже Місто! І серце в малого Ісуса забилося так живо-живо, немов та пташечка в клітці. В синіх оченятах хлопця зажеврило нове світло.

А як шестого дня вранці вийшли з Гібеона й перейшли на гору, вказав св. Йосиф рукою перед себе та сказав:

— Ось тамечки — Єрусалим!

Тепер захопленню малого Ісусика не було краю. Він упялив зір наперед себе.

І бачить, в далі виринають шпилі святині й зарисовуються виразно на темносиньому небі. І вище знімаються шпилі, виступає чоло святині та видніють уже й покрівлі долишнього міста.

Змучені дитячі ноженята жвавіють знову. На рамя хлопяти поклалася рука й любе лице Божої Матери виглянуло з білої намітки до хлопяти:

— Єрусалим, моя дитино! Радієш тепер?!

І малий Ісус радів подвійно.

3. У ГОСПОДНІЙ СВЯТИНІ.

Ось прочани вже під мурами святого міста. Старинні мури нагадують давню славу столиці жидівської держави. Давню, давню, тоді ще, як отих мурів стерегли не римські легіони, а своє жидівське військо. Сумним поглядом глядів Ісус на ті старезні мури, свідки величних і сумних хвиль його народу.

Перед самими мурами прочани розділилися на дві лави: ті — що бажали поладнати насамперед орудки в місті — пішли Старими Ворітьми царя Езекії, а потім Ефраїмовими Ворітьми, в горішне місто; тіж — що йшли насамперед у святиню — пішли Рибними Ворітьми.

— Ходім у святиню, ненечко! — просив малий Ісус. Одначе зараз сказав:

— Та ти змучена! Мусиш відпочати! Вже завтра рано підемо туди.

— Підемо зараз у святиню, сину! Ми, твій тато й я, не змучені.

Із подякою підніс малий Ісус неньчину руку до уст.

І пішли в Рибні Ворота. Вулиці й переулки були повні народу. Тисячі, сотні тисяч. Жиди з Риму,

з Греції, з Єгипту, з Заходу, з Малої Азії. Нерозбірна сумішка мов і одягів. На майдані ще більше рябіло. Великі стада худоби, що ревіла та бляєла. На краях вулиці буди з клітками голубів. По кутах торговиці буди мінйялів грошей. Ослярі й верблюдуники закликали чужих:

— Сідайте! Повезу вас дешево й вигідно та безпечно!

Там просувалося крізь глоту кількох фарисеїв бундючно, з гордо піднесеними головами. А ось там прохожі нараз відскакують набік, бо показалися круті роги величавого звіряти веденого на заріз.

Св. Йосиф ішов попереду, сильно постукуючи палицею об землю, щоб зробити дорогу своїм. Він раз-у-раз оглядався поза себе, чи малого Ісуса й Пречистої Діви не займає хто.

Малий Ісус глядів цікаво на юрбу звірят і людей. Дитячі оченята шукали горба, де стояла святиня. Там було його серце. Тут долі в багатотисячній, різноманітній юрбі почував Він себе такий самітний. Серце кликало його до святині Вітця.

Св. Йосиф показав на вузький перевулок, що вів у бік із метушні. Перед низенькими домиками гралися брудні діти в дряних одежинах. Вони цікаво витріщали очі на прохожих. Бідолашні жінки гляділи байдуже за святими. Спасителеве серденько наповнялося ніжністю й теплом. Глядів у бліді, худі лица, в очі, що з них не сіяло щастя й усміхався приязно та витав їх словами:

— Мир вам!

І дзвінкий, дитячий голосок западав глибоко в душі нещасних.

Переходили попри напів розвалений дім. Під муром, на старій подушці лежала недужа дитина.

Малий Ісус, побачивши недужу дитину, спинився, а станувши біля неї навколішках, погладив її по розпаленому чолі та заговорив разом до неї так приязно, так любо, що хора дитинка всміхнулася. Відразу полекшало їй. Пречиста Діва та св. Йосиф вдоволені й щасливі споглядали на малого Ісуса. А як Ісус підвівся й відходив далше, мати недужої дитини сказала:

— Нехай тебе Бог благословить, добра дитино!

Тепер дорога під гору. Майдан. Напроти знімається гордо тисове каміння великих мурів, що оточують майдан святині. Виходять на гору. Погляд Ісуса спинюється на довгому мурі з багатьма стовпами. Це Соломонів притвір. Споріднений був той найвеличніший цар Ізраїля з ними — з убогою Дівою, що її не знав жидівський нарід, з убогим теслею, що в погорджуваному рідному сільці заробляв на хліб, споріднений із ним, з малим Ісусом, що виходив зі свого захисту до гордих будівель своїх царських предків. Золотими Воротами в Соломоновому мурі входять на високі сходи, що ведуть на гору на просторий майдан. Із личком румяним від радости йшов малий Ісус горі сходами. Тут же стоїть святиня його Вітця!

Велично знімалося чоло святині в соняшному промінні, що відбивалося ярко в лискучому мармурі.

Увійшли у притвір поган. Із ними прийшло багато людей. Майдан перед святинею кишить сорокатою юрбою прочан. В них усіх прошибає серця святе зворушення вже при першому погляді на цю величаву будівлю.

Один гурт у тому розхвильованому морі прочан починає псалом. Зараз й інші прилучуються до

співу. Могутньо котиться спів дальше й ударає в широке мармурове чоло святині:

„Я знов свою співаю пісню
І в струни удараю знов —
Твою я славлю ласку й вірність,
Твоя святиня мій покров!

Додержав щедро Ти обіту,
Так силу дав душі моїй,
Зі мною враз царі теж світу
Спішать зложить хвалу Тобі!

З моїх уст чують все царі ті
Похвалу величі Твоїй —
Так я готов Тобі служити,
В хвилині кожній, Боже мій!“

Голос малого Ісуса плив дзвінко та зливався з іншими голосами. Цю пісню й так багато інших святих псальмів співали вони дома так часто в сабат, у вечорі буднів, і при праці.

Вони не дійшли ще до кінця. Перед очима прочан знімаються знову вгору широкі, могутні сходи до дев'ятерних воріт, що їх крила оковані золотом і сріблом. Ними проходиться в притвір жінок. Божа Мати йде попереду. Хочє молитися між побожними жінками Ізраїля. Св. Йосиф з Ісусом ідуть за нею.

Тут у притворі стоять чотири велитенські ліхтарі, а кожний знімає чотири рамена до неба. На їх кінцях вистрілює з чашок широке полум'я.

І знову широкі сходи в гору. Вони ведуть другими ворітьми в притвір чоловіків. Туди хоче йти Ісус молитися. Та вагається, бож мусить тоді ньеньку лишити саму. Однак Пречиста Діва всміхнулася знову добряче й шепнула:

— Йдіть обидва в притвір мужів.

Самаж станула навколішках на найнижчому ступні сходів. Схрестила руки на грудях, похилила голову й уся потонула в тихій молитві.

Св. Йосиф взяв Ісусика за руку й обидва пішли нагору.

В брамі осіяло їх здалека полумя багаття на велитенському вівтарі, де безнастанно приносили в жертву Богу звірят, де невинно знімалися до ясного неба стовпи жертвенного кадила.

Із легким тремтінням увійшов малий Ісус на місце жертвоприношень. Раз був він уже тут, коли Божа Мати припіднесла його, як сорокденне дитячко, предвічному Вітцеві й пожертвувала Його.

Так пишно й так велично тут! Довкола вівтаря малі мармурові стовпи та столи, що на них ріжуть і спалюють звірат.

Переходять до лука святині, що склепився над ними на висоту дому. Золотоковані двері в глибині вилискуються напроти них. А горі в луці звисає велитенська золота винна лоза. Дальше не можна їм було йти. В середину мають доступ тільки священики.

Св. Йосиф станув навколішках побіч розмоленого Спасителя перед воротами святині. Молилися довго, довго. Малий Ісус слав молитву до свого Вітця на небі вперше з Його святині. Ніхто не знав Його тут! Ніхто не знав, що ця величня святиня була тільки підніжком, на якому Син Божий поклав свої святі коліна.

З глибокої молитви збудили молодого Ісуса слова опікуна:

— Час уже нам іти! Ще два дні маємо на молитву.

Вийшли. Божя Мати стояла ще на сходах воріт у притворі жінок. Побачила, що вже вертаються Ісус із опікуном. Із простертими раменами подався Ісусик долі сходами до матері, в її обійми.

— Підемо до міста — сказала мати — а потім до Йорама бен Єлеазара, нашого свояка, на спільну великодню вечерю. Вони дожидаються нас.

І вийшли зі святині. Одними з багатьох сходів, що спускалися на широкий майдан, зійшли до міста.

4. ПАСХАЛЬНА ВЕЧЕРЯ.

Вже було з полудня, як вийшли зі святині.

Вулицями й перевулками плило щораз більше прочан, бо все ще напливали в місто нові лави побожних. Наші прочани: малий Ісус із Пречистою Дівою та Йосифом пройшли попри Соломонову палату та Ливанський дім на міст, що вів до горішнього міста.

— Ходім — сказала Пречиста Діва Марія — поклонитися могилі царя Давида. Миж із його роду, він наш предок.

Перейшли з моста попри палату Гасмонеїв, чи то Макавеїв.

— Ще нема пятьдесят літ, як не стало останнього володаря з роду Макавеїв, що їх предок Юда Макавей із братами висвободив Жидів із сирійської неволі.

Сумно глядів малий Ісус на палату останніх самостійних жидівських володарів. Так, була колись своя самостійна держава, була слава й могутність. Та через міжусобиці розбилася держава на два цар-

ства: юдейське й ізраїльське. Але ще й тоді не отямилися Жиди. Забували Бога й його заповіді, а то й чужих богів шукали собі й поклонялися ідолам із золота, срібла та з каменя. І Отець Небесний віддав їх тоді під чужу владу, щоб отямилися й поправилися. А як приходила поправа, давав їм знову вільну державу. Востанне здобули волю рідному народові Макавеї. Вони правили 130 літ, а тепер знов чужинці, Римляни, панамі Палестини, бо Ірод, хоч і має титул царя, — римський підданий, а справжнім господарем країни є римський намісник.

І ще більший сум покритв ясне личко малого Ісуса. Він похилив яснокучеру головку в глибокій задумі. Він, як син Божий, знав, що прийде на жидівський нарід ще страшніша кара. Вони втратять рідну землю й розійдуться по всьому світі...

Вузькими вуличками подалися всі трое на південь, на гору, аж поки не дійшли до Давидового гробу.

Над гробом свого славного предка, могутнього володаря й псалмопівця, молилися всі трое довго.

Як скінчили молитву, сказав св. Йосиф:

— Тепер підемо в долішне місто до дому Йорама бен Єлеазара на святу вечерю.

Щороку Марія й Йосиф, як приходили на прощу в Єрусалим, засідали до пасхальної вечері разом з сімею Йорама бен Єлеазара, що був їх свояк.

Йорамів дім стояв у долішньому місті, званому Акра.

Зійшли з гори на долину й попри Соломонову саджавку, палату царя Давида й дім Героїв перейшли в вуличку, що при ній стояв Йорамів дім. А стояв цей дім на кінці вулички, вже невподалік Колодязних воріт.

Як вийшли на вуличку, вже стелилися на ній вечірні сумерки.

Йорам, може п'ятдесятлітній муж, з довгою сірою бородою, стояв у дверях. Із сердечним привітом простяг він руку до Йосифа й Марії.

— Ах, витай, Йосифе, витай Маріє. А це ваш синок? — спитався.

— Так! — відповіла Пречиста Діва. — Ми цього року вибралися вже в трійку. Ісусикові вже дванацятий рік.

Малий Ісус поклонився Йорамові як велів звичай. А він погладив Ісусика по русявій головці та сказав:

— Гарний хлопчик з нього! — тай уважно приглядався хлопчині. Він уважав його, як і всі інші, сином Йосифа й Марії. Вони, Йосиф і Марія, зберігали свою тайну — бо це була Божя тайна! Світ не мав іще знати, що син Божий ходив по грішній землі. Йосія й Товія, Йорамові сини, привітали Ісуса з великою радістю та щирістю.

— Ах, як то гарно, що й ти будеш з нами на вечері! — говорив старший Йосія. Ти засядеш між нами обома.

Йормова родина вже давно була готова до вечері, та дожидалась свояків з Назарета. Тепер могли вже сідати до вечері.

Усі домашні й гості з Назарета подалися в велику світлицю. Тут станули в крузі.

І на диво всі приявні, пани та слуги, відчували в душі, що це сьогорічне свято не таке, як давніші. Так святочно не були ще ніколи настроєні. Високе благословенство спливало на цей вечір. І кожне слово, що ним вони молилися, і кожен рух, кожне діло, які були приписані, мали таке глибоке значіння. Всі

відчували це в серцях, та не знали причини, не знали, що це тому, бо між ними витає Син Божий і його Мати.

Служниця подала Йорамові, як батькові роду, чашу з вином. Йорам підніс чашу в гору й виголосив приписане благословенство. Потім напився перший вина й подав дальше. Чаша кружляла й усі пили з неї.

Потім слуга подала Йорамові мидницю з водою та рушник до обтирання рук.

Коли господар, а за ним усі інші помили руки, Йосія й Товія внесли в світлицю великодній стіл та поставили його по середині круга учасників вечері.

На столі стоїть усе. Гіркі й інші зелені зела, опрісноки, чашка з оцтом, солодка каша, мясо з жертви мира, що рано лежала на великому вівтарі святині та печене великодне ягня.

Малий Ісус думав про значіння цієї вечері. І думкою линув до тої води, що її колись жидівський нарід перейшов сухою ногою, до Червоного Моря й у ту країну, куди він сам тому дванацять літ мусів утікати перед лютим Іродом.

В давну давнину великодне ягня і його кров на одвірках охоронили жидівський нарід перед ангелом смерті. І знав малий Ісус, знав Син Божий, що прийде час, коли він буде тим Ягням, пожегтрвuje життя на те, щоб увільнити людство від Божого прокляття.

Господар дому молився. Взяв зеленого зілля і намочив його в оцті та їв. Тоді й руки інших простягнулися теж до зілля. Вони теж брали його, мачали в оцті та їли.

Потім Йорам узяв у руки звиток пергамену, розвинув його й читав історію виходу Ізраїля з Єгипту.

Поклали другу чашу з вином на столі й заспівали великодне „Алилуя“:

„Алилуя! Блаженний муж,
Що боїться Бога,
Що має радість завсіди
В заповідях Його.
Буде могутне на землі
Скрізь його імення
І будуть роди побожних
Все благословенні“...

„Алилуя, алилуя!“ — лунало побожно світлицею; понад низький Йорамів голос дзвеніли голоси жінок і хлопців.

Псальми скінчені. Йорам удруге поблагословив чашу, надпив і подав її знову вкруг. Знову мили руки. Йорам узяв два опрісноки й гірке зілля, намочив його у солодкій каші й подав кожному дрібку з намоченого. Червона була густа рідина, зготовлена з дактилів, фіг і мигдалів, затемнена цинамоном. Ця чаша пригадувала руді цегли, що їх Ізраїльтяни мусяли випалювати в єгипетській неволі. Ще раз кружляла поблагословлена чаша, а потім їли великоднє ягня.

Коли спожили великоднє ягня, подав господар дому четверту чашу вкруг. Заспівали знову „Алилуя“, а потім іще чотири старинні алилуйні пісні.

І великоднє вечере скінчилася.

Чаша при вечері пригадала малому Ісусові те, що прийде пізніше. Тоді при одній великодній вечері він сам буде батьком дому. Буде це його останнє вечера. Він візьме чашу в руки впяте й поблагословить її. І вино перемінить у справжню кров

свою й поблагословить хліб і перемінить його в ті-
ло своє.

Запримітила Божа Мати ту задуму свого божественного сина й двоє її темних, лагідних очей спочало на ньому. Яка вона, — ця її люба дитина була задумчива, як по мужеськи, як поважно брала чашу й ягня. Божа Мати вміла все вчитати з личка своєї дитини. Вона відчувала, що щось велике ворушило його душу, та тільки вона одна, а інші не знали, не здогадувалися нічого.

Та вечеря скінчилася. Ісус глянув на матір і личко в нього розяснилося, повеселішало. Тепер він знову бажав бути дитиною й пішов бавитися з Йосією та Товією.

Довго ще лунав веселий, щасливий сміх трьох хлопців, аж поки сон не зморив їх очей і вони не поклалися спати.

5. ЖЕРТВА В СВЯТИНІ.

На другий день знову пішов малий Ісус із Марією та Йосифом у святиню. А з ними враз Йорам із обома синами.

Народу було вже повно в притворах святині, а все ще напливав.

Цеж Пасха, свято свят!

Очі всіх звернені на галі, що тягнуться здовж притвору поган. Там зібралося двадцять чотири кляси співаків на свята. Двістидвадцятьвісім є їх, а управляє ними двадцять хороводів.

Починається торжество. Ряди рушають. Срібні сурми попереду. Ясні, чисті тони несуться широким майданом. Повагом виступають мужі в довгих, білих одягах. Сині пояси на бедрах і білі завивала на темному волоссі. Перші сурмачі підходять до Девятих воріт перед притвором жінок. Тут сурми вмовкають.

Починають грати лагідні кимвали, мельодійні гарфи та глухі барабани. Тепле повітря несе ніжні звуки ген аж у Святаю Святих.

Тепер стає співати кількасот співаків. Могутній спів псальмів хвиліе притворами й пориває за собою лави побожних.

Зі співом і музикою йде хор святинею поміж жіноцтво, поміж мужів. Святий спів оповиває горючий вівтар. Тут лишаються, щоб жертівний ранок звеличати співом псальмів. Тимчасом видно білу юрбу священників, як увиваються сюди й туди: біля стовпів, біля столів, біля вівтаря. Великий колодязь кидає разураз білі, ніжні струї води на закрівавлені руки священників. На долівці й на вівтарі розлита кров великими калабанями. Горі димляться численні жертви в вогні. Зложили ті жертви багаті й убогі.

І св. Йосиф стоїть тут із малим Ісусом. Жертва їх небагата. Долі, в місті, купила Пречиста Діва два голуби, як рік-річно.

Це жертва вбогих. У малому рідному сільці був тільки невеличкий заробіток. Крім голубів зложили ще жертву з харчів: чашка біленької муки, змішаної з оливою, а на ній кадило.

Жертву з харчів ніс Ісус, а його опікун ніс голуби. Ждали терпеливо поки один із священників не взяв їх жертви.

І зараз кров невинних голубів скропила вівтарі і полумя спалило голуби. І пригорщу муки проковтнув вогонь. Понеслася вбога жертва в небо. Жертва вбогенька, однак запах її вартував більше, як уся та щонайкраща рогата худоба й чорні вівці, що їх тут жертвували що ранку всі сім днів великого тижня.

Малий Ісус глядів із захватом на вівтар з жер-

твами. Радість наповняла його душу, що його нарід не жалує жертв Вітцеві в небі, що з синівською покорою приносить їх. Тішило його, що його нарід вибраний його Вітцем з поміж усіх народів на землі, бо крім жидівського всі потопають у поганстві, поклоняються рукотворним ідолам. Та нараз і сум зявився на його личку. Думка його помчала в недалеку вже прийдешність. Він вичитав там кінець жидівського народу,—побачив збурення Єрусалима. Упаде Старий Завіт, а на його місце він збудує Новий — така воля його Вітця, на те він і зійшов на землю та взяв на себе людське тіло.

І знов сум зник із його лица, а розлилася на ньому неземська ясність.

Нова гра сурм. Малий Ісус немов отрясся з задуми. Новий псалом нісся схвильованою юрбою, а вогні на жертівнику прийняли нові жертви.

Богослуження скінчилося.

Св. Йосиф торкнувся рамени Ісуса:

— Підемо! — сказав.

І вийшли разом: Ісус, Йосиф, Йорам із синами. В притворі жінок прилучилася до них Божа Мати та жінки з дому Йорама.

— Не знаю чому — говорив Йорам до Марії й Йосифа — цьогорічне свято Пасхи здається мені якесь величавіше, як усі Пасхи, що їх я досі святкував від дитячих років.

Пречиста Діва не відповіла ніщо, тільки усміх щастя заграва на її лиці. Вона знала, що її Син освячує так цьогорічне свято.

А Ісус з Йосією та Товією йшов попереду. Йосія й Товія теж говорили про свято. І вони казали, що цьогорічне великодне свято найкраще з усіх великоднів, в яких вони вже досі брали участь.

А Товія додав:

— Це може тому, що ми не самі святкуємо, а з тобою, Ісусику!

Ішли спершу містом, а потім Йорам сказав:

— Вузькими вулицями тепер так глітно й парно. Ходім поза мури міста. Здовж потока Кедрона буде холодніше.

І вийшли Водними ворітьми поза мури міста.

— Отсі мури наших найбільших царів, Давида й Соломона, перетривали нашу державу — сказав Йорам.

А малий Ісус думав:

— І їм уже не довго стояти. Упадуть і вони, камінь на камені не останеться — та не сказав ніщо, бо знав, що дітям, не питаним, не можна мішатися в розмову старших. А він тепер тут на землі дитина, як і всі інші діти. Аж поки не прийде його час й Отець Небесний не покличе його на діло святе.

Справді від потока Кедрона несло холодком і милий легіт подихав та колихав гильками дерев мов віялами.

— Такий гарний день! — сказала Пресвята Діва.

— Справді, дуже гарний день! — сказав Йорам. — Маємо ще доволі часу. Як маєте охоту, завернемо, та підемо на Оливну гору.

— Добре! — сказав св. Йосиф.

— Ходім! — сказала Пречиста Діва.

Тільки Ісус на згадку Оливної гори посумнів. Та тільки на малесеньку хвилиночку. Перед ним зарисувалася в уяві картина, яка буде тут щойно за 21 літ. — Він бачить себе на цій горі на молитві, бачить військо й апостола Юду, що зрадить його й за трийцять срібняків видасть фарисеям.

Та весела зелень і ясне небо, а й сміх Йосії та Товії вмить розвіяли сумні привиди.

— Ось гріб пророка Захарії — говорив Ісусові Товія.

— А там дальше гріб неслухняного сина царя Давида, що збунтувався проти свого батька. За те Бог покарав його, бо в утечі він повис на своєму довгому волоссі й погиб пробитий списом — говорив Йосія.

— А оце, то гріб Иосафата, царя Юдеї, що царював тому дев'ятьсот літ— сказав Ісус з усмішкою.

— Як ти це знаєш, коли ти тут уперше? — счудувався Йосія.

— Так, знаю! — відповів Ісус.

Побули доволі довго в Оливному городі. Хлопці бігали, раділи зеленю, квітами, сонцем.

Потім вернулися здовж Кедроната, перейшовши місток на ньому, увійшли Колодязними ворітьми в мури міста.

6. ОТЕЦЬ НЕБЕСНИЙ КЛИЧЕ...

Ще востаннє йдуть прочани в святиню перед поворотом до дому.

Галилеїці зібралися перед Дев'ятерніми ворітьми. Ще один похід у притвори Господні. Щераз заспівали псалом перед Божою святинею. З дужих грудей чоловіків, сповитих ніжно й чисто з голосами жінок і дітей, лунає псалом:

Які ж любі Твої всі двори,
Господи небесних сил!
Душа бажає в Божі притвори,
Лине із легкістю крил.

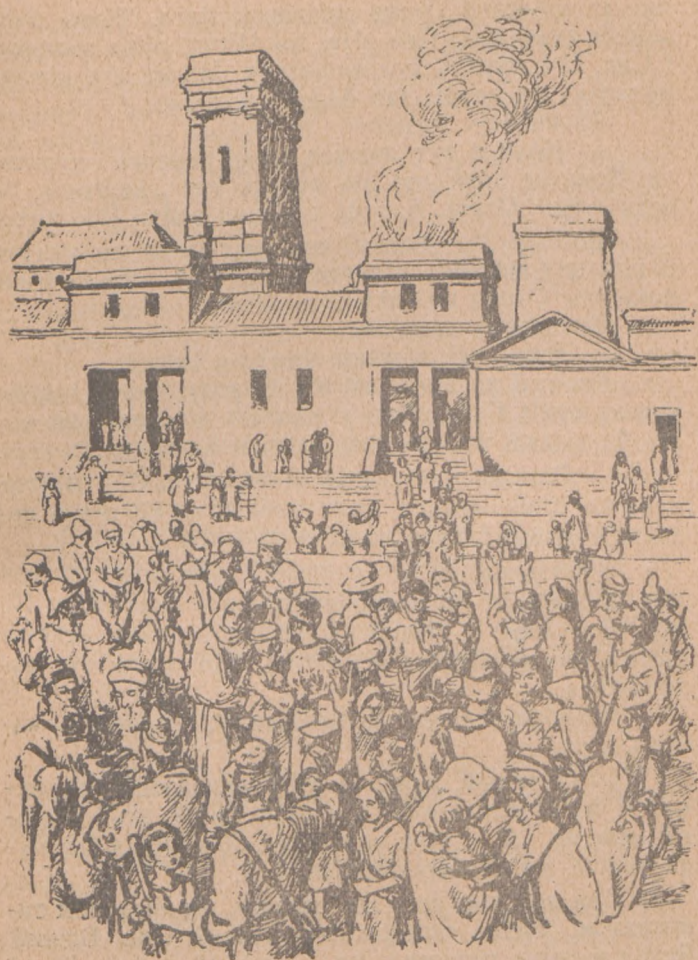
Серце та тіло мої до Бога
Радісно завжди зовуть,
Лине горобчик до гнізда свого
Горличка теж у свій кут.
Вони писклята свої там зложать,
На жертвенники Твої,
Всіх сил небесних, Господи Боже,
Царю мій і Боже мій!

Відспівали. Тепер назад у рідні сторони. Оповідатимуть там про свято Пасхи, про безліч прочан із усіх усюдів, про зустріч із тільки знайомими, про величні торжества на горі Сіоні. Серця повні Бога й Його величі, спокутований неедин гріх жертвою й каянням, неоднo серце зазнало потіхи, покріплене ласкою на довший час.

Порядкуються так, як прийшли були в Сіон. Діти збираються разом, окремо жінки, окремо чоловіки. Довга лава твориться між здвигом іншого народу. Ось іде похід сходами на гору, а там інша лава прочан пробивається крізь юрбу. Галилейські діти беруться за руки, щоб не згубитися в юрбі. Малий Ісус відійшов від Божої Матери, щоб іти з товаришами.

Аж тут нараз? Хтось кличе його. Це не є голос ненечки. Голос нісся від гарних воріт у притворі жінок. Кликав даліше, однак так, що ніхто більше не чув. Це в нього в душі кликало: „Мій Сину!“ Ісус підійшов до воріт, тягнуло його туди. Лава чужих прочан відтяла його від його земляків. Він знову в притворі жінок, відкіля щойно був вийшов. І щось тягне його даліше туди другими ворітьми в притворі чоловіків. Із святині йшов невпинний клик у його душу, ще даліше попри великий віттар, широкими сходами в Свята Святих. Він знав,

що це небесний Отець призивав його. Воно було зовсім природне. Цеж був дім Вітця, туди належав і Син. Він мусить тут лишитися. Малий Ісус поклав рученьку на серце, що билося голосно.

Малий Ісус думав:

— Коли я тут лишуся, буде ненечка журитися. Вона не знає, що він мусить тут лишитися, бо його кличе Отець. А вона повинна знати. Що діяти?

Побіжу та скажу ненечці, щоби сповістити її про це! Ненечка напевно лишиться біля святині, поки мій Отець не звільнить мене.

Оглянувся довкола.

— Вже годі, запізно вже! — сказав.

Ген-ген посеред здвигу народу вився довгим вужем похід Галилейців у напрямі до Спіжевих воріт. Із віддалі долітав уже тільки невиразний їх спів.

— Запізно! — сказав щераз Ісусик — Ах, як ненечка стрівожиться, коли побачить, що мене нема між дітьми! Буде шукати за мною!

Зійшов низше зі ступнів і став розглядатися між прочанами, чи не побачить кого знайомого. Ні, всі чужі лиця. — Нема нікого, щоб подав ненечці вістку, що я лишився в святині, що мусів тут залишитися.

Журбою й тривоною наповнилося серденько малого Ісуса.

— Отче мій, гірку жертву накладаєш на мене! Я мушу завдавати біль моїй любій, моїй дорогій ненечці. А мусіти завдавати біль іншим це куди тяжче, як самому терпіти біль.

При золотих воротах святині, під лискучим виноградом, стоїть навколішках малий Син Божий. Ясні сльозини котяться по горячому личку. Ні на

хвилиночку не вагається він сповнити волю Вітця. Тільки біль за його любих, що не прочуваючи ніщо вертаються весело в рідні сторони, в рідну хатину, прошибав його дитячу душу. Хлопя потонуло в щирій молитві за своїх.

— Отче мій, візьми в опіку моїх найближчих у довгій подорожі, у проваллях і лісах, на верховинських пляях і на самотніх дорогах. Потіш їх, Отче мій, і покріпи на душі, освідоми їх у тривозі шукання, приведи мене назад до них, коли Твоя воля буде сповнена.

Довго, довго молилося хлопя. Хори співаків святині лунають довкола нього, мила гра кимвалів і гарф супроводить його молитві, величнтя будова святині споглядає на нього з висоти, білі священики переходять попри нього, спинюються та з подивом споглядають на самотнього хлопчину, що весь потону в молитві.

А сонце вже ховалося на заході, кінчився день.

Малий Ісус підвівся і пішов сходами на долину. Почув у тілі змучення. Сів на останньому ступні сходів, що ними сходиться в притвір поган.

Довкола тихо, тихесенько. Майдан перед святинею пустий.

Сидить Ісусик задуманий.

— Що діяти тепер, куди йти?

В тиші чути тільки тверду, мірову ходу римських вояків із недалекого замку Антонія, левіти, сторожі святині проходять.

Один римський вояк підступає до Ісуса. Станув зчудований:

— Що це за дитина! — думає. — Бачив я вже тисячі жидівських дітей, та такого ще не доводилося стрінути. А може... хто знає... Жиди вірять в анге-

лів, що злітають із небес долі на землю, заходять навіть у людські домівки й у лискучій зброї йдуть попереду жидівського війська. Вони, кажуть, перебувають по святинях. Таке нераз чув я від Жидів. Може це один із тих ангелів? Хто знає...

Гостро та zarazом і трівожно глядів він на Божу Дитину, що сиділа в простенькій, жовтосірій одежині на ступнях святині, з головкою спертою на руці. Ніжне гарне дитяче личко обрамяло русаве волосся.

Тихо схилився вояк, так тихо, що його зброя не бряжчала.

— Ні, це людська дитина — подумав він. — Може заблукана або згублена, без покрівлі над головою, знесилена й голодна.

Лагідно взяв він дитячу рученьку Ісуса в свою мозолисту долоню.

— Щоб бідне не злякалося луски мого панциря й великого шолома? — трівожився при тому.

Хлопя розплющило оченята та спокійно глянуло на вояка. Такий чистий і глибокий, такий чудовий був його погляд, що в Римлянина вихопився з груди оклик здивування.

— Дитино, ти не тутешня? Ти заблукався? Згубив може батьків? — питався він спочуваючо.

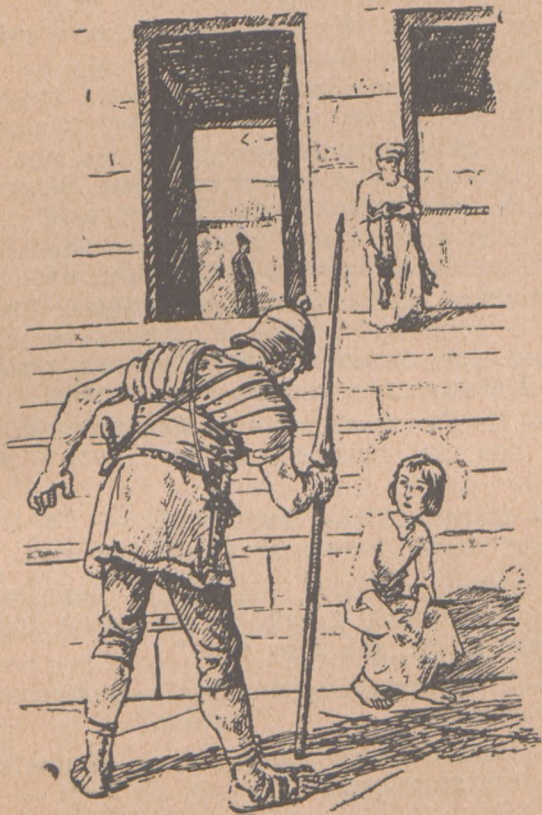
— Я лишаюся при Божому Домі. Мати вертається з прочанами в Галилею, до дому. Вона не знає про те, що я лишився — відповів малий Ісус сумно.

— Тут не можеш лишитися, дитино. Ти змучений і голодний. Ходи зі мною, я займаюся тобою.

— Куди хочете завести мене?

— Ось тамечки наш замок Антонія. Він повен
війська. Та ти не бійся. Ми, правда, Римляни й нарід

твій ненавидить нас. Та ти будеш у мой оці. Дам
тобі й нічліг і страву.

— Нехай мій Бог благословить тебе, добрий лицарю! Твоє милосердя над жидівською дитиною принесе тобі велику нагороду. Однак —

— Однак я не можу тебе лишити тут. Моя служба вимагає цього.

Вояк замовк і роздумував. Потім показав на будинки, що стояли на боці майдану біля святині.

— Там живуть побожні люди, що лишаються тут на довго, мужі з довгим волоссям. Жиди називають їх „обітуваними Богом”. Підемо туди.

Хлопя кладе ніжну рученьку на рамя Римлянина. Під цими залізними грудьми беться добре серце.

Аж тут надійшов іще один священик. Він вертався з останньої служби в святині, від святого свічника перед Кивотом Завіту. Римлянин кивнув на нього й біла постать сходить долі сходами.

— Це хлопя найшов я на ваших сходах. Займіться ним, це жидівська дитина. Такої я іще не видав!

— Дякую тобі — сказав Ісус. — Ти добрий для мене. Нехай благословить тебе наш Бог!

Римлянин відійшов. Малий Ісус глядів за ним приязно й молився в душі за навернення доброго поганина: „Отче, дай йому віру!”

— Ти був у руках поганина! — сказав зворушено священик.

— Чиж погани не можуть бути добрими людьми? — спитався Ісусик.

— Дитино, ти іще не знаєш того. Країна наших батьків у руках Римлян. Вони великі вороги нашого народу.

— А всеж таки можуть між ними бути й добрі люди.

— Твоя дитячість виправдує тебе. З поганями не повинні ми мати ніяких взаємин.

— Я знаю закони нашого народу дуже докладно, та чейже й погани покликані до вічного спасення.

Священик, звався він, Ариїл, не відповів ніщо. Він жеж не знав про Христове післанництво.

— Ходи в мою хату, дитино. В домі священика будеш безпечний. Ти знеможений. Дома в мене дадуть тобі зїсти й напитися, а потім оповіш мені про свою рідну сторону та як ти тут лишився так сам саміський.

Пішли. Дома в Ариїла приготували скромну вечерю, та взяв у ній участь найвищий гість, якому колись служили ангели. Та в гостинному домі не знали про це.

Легка ніч і глибока тиша над Єрусалимом. Малий Ісус лежить на простенькій постелі в добрих людей. Та хоч дуже знесилений, очі ще не клепються. Ісус думає про свою Матір і св. Йосифа. Думає й зі своєї постелі бачить очима душі все, що діється з його найдорожчими. Він бачить, що відбувається над берегом Йордану, де відділ прочан спинився на спочинок. Бачить усе й усе переживає разом із Матір'ю та св. Йосифом.

Аж геть пізно в ночі склеїлися оченятка малого Ісусика. Він заснув здоровим, дитячим сном, успокоений думкою:

— Так мусіло бути, бо така була воля мого Вітця в небі.

7. ТРІВОГА БОЖОЇ МАТЕРИ.

Прочани з Галилеї рішили вертатися в Галилею іншим шляхом, попри Йордан, здовж його лівого берега.

Першого дня перейшли попри місцевості Витанію та Гільгаль до Йордану. Тут, над берегом Йордану, прочани рішилися розтаборитися на нічліг.

Вже в поході питалася Божа Мати св. Йосифа:

— Ай, де наш Ісусик?!

Та св. Йосиф заспокоїв її:

— Певно йде попереду разом із діворою. Діти дуже собі Ісусика сподобали, не відступалися від нього весь час дороги в Єрусалим.

— Так, це правда — притакнула Божа Мати. — Всі діти дуже люблять його й дуже скоро прив'язуються до нього.

— Це свідчить, що в нього дуже добре серце — відповів св. Йосиф.

Мати Божа заспокоїлася, та всеж таки сказала:

— Як станемо на нічліг, пошукаємо за Ісусиком.

— А вжеж — відповів Ісв. осиф.

— І як тільки дійшли до Йордану й похід розв'язався, кинулися шукати за Ісусом. Та Ісуса не було.

Всі діти поприбігали до своїх батька та неньки, щоби з ними разом ночувати.

Мати Божа й Йосиф допитуються в дітей:

— Де наш Ісус?

Та всі діти відповідають:

— Ми його не бачили, він не йшов із нами.

А син богача з Тиверіяди сказав:

— Він був біля мене, як ми уставлялися до походу на майдані святині. А потім кудись зник. Я думав, що він побіг до вас.

А старший син купця з Кани Галилейської додав сумно:

— Я з братом шукав за ним, допитувався, ніхто не знає, де він подівся.

В Матери Божої серце забилося з тривоги, як та пташка в клітці.

— З ним щось мусіло статися. Він не зробив би нам такої прикрости, щоб умисне кинув нас.

А св. Йосиф:

— Треба шукати, треба питати за ним.

Та де шукати, в кого питати?

Самі стоять вони на широкій сільській дорозі, Ісусова Мати й той, що його кликав батьком.

Мати Божа з глибоким смутком гляділа на те, як діти бігли до своїх батьків і матерей, бачила як матері брали в обійми своїх діточок, а її сина нема; вона не має кого пригорнути до серця!

Подалися в село. Може туди пішов він із дітьми? Ходили від хати до хати, допитувалися. Не було!

Лице в Божої Матери поблідло з тривоги. Св. Йосиф успокоював її:

— Іди спочивати, ти змучена. Я ще питатиму між нашими знайомими. Може вони взяли його, вони ж побиваються за ним.

— Він цього не зробив би, щоб лишати неньку в тривозі та в непевності — відповіла Пречиста Діва.

— А всеж таки я шукатиму, всі хати обійду, всеюди буду питати. Та ти йди на спочинок. Лиши журбу на мене.

— Прости, дорогий, так не може бути! Я не могла би спокійно спати. Мое материнське серце не заспокоїться, поки не довідаюся, що з ним сталося.

І поклала руку в руку св. Йосифа та сказала:

— Ходім, не гаймо часу на дармо!

— І йшли від хати до хати. Питали по хатах, заглядали по садах і городах.

Дарма! Не було ніде.

Ніч. Змученими очима глядить Божа Мати наперед себе. Обое вертаються до табору. Може він уже там є.

Серед села край колодязя якась жінка набирає ще у збанок води.

І в неї питаються обидвое:

— Чи не бачили ви де може дванадцятилітнього, русявого, синьоокого, стрункого хлопчини? — питається св. Йосиф у тієї жінки.

— У жовтосірій одежі — додає Божа Мати. — Ми з Галилеї! Вертаємося з Єрусалиму з прощі. Десь нам син згубився.

— Ні, не бачила! — відповіла жінка, та зі співчуттям глянула на Божу Матір.

Нема. Сум і тривога оповилися довкола зболілого серця Матери.

А там, у Єрусалимі, на простенькій постелі в невеличкій комірчині тривожиться її Ісус. Очима душі бачить він неньку й опікуна свого біля колодязя, як змучені, стрівожені, сумні допитуються за ним у жінки.

І молиться Ісус, благає Вітця свого:

— Отче мій, не дай любій ненечці моїй довго тривожитися. Дай мені змогу скоро зійтися з ними. Та нехай у всьому буде воля Твоя, Отче!

Та Божа Мати не знала цього й неспокійна говорила св. Йосифові:

— Нема іншої ради, треба нам вертатися в Єрусалим і там шукати його.

— І я так думаю — сказав св. Йосиф. Зараз завтра раненько вирушимо назад у Єрусалим.

Вернулися в табор на спочинок. Але який то був спочинок!? Ні Мати Божа, ні св. Йосиф всю ніч ні

на хвилиночку й ока не сплющили. Усе на думці їх Ісусик: де він, що з ним діється, що з ним сталося?

І різні тривожні думки приходять. Св. Йосиф успокоює Божу Матір, та в душі вже й сам тривожиться: — Ануж, що лихого приключилося йому.

Ледво дождалися до світанку, а як лише зазоріло рушили в дорогу, назад у Єрусалим.

8. МАЛИЙ ІСУС МІЖ КНИЖНИКАМИ.

Знову світило сонце ясним, гарячим промінням на Сіон, на лискучі стіни та дахи святині, на просторі подвіря й у довгий стовповий притвір, що його звали Соломоновим. Ліс білих, гладких стовпів із гарно обробленими наголовнями виростав там із долівки. Два довгі ряди тягнулись здовж притвору поган. А сонце зарисовувало ніжні, золоті лінії на стовпах і лискучих статуях, на камінних голорізьбах, заглянуло й у малу комірку, де зачервонілі з плачу очі жадно спринимали соняшне світло, бо воно влагоджувало біль і потішало, немовби говорило: „Тепер не плач уже! Я бачило його, бачило завсіди, він не пропав. Бачу його й тепер! Ходи тут на гору, приходи скоро, поки я ще можу заглядати в Соломонів притвір, приходи скоро, поки ще мое проміння продістається під широку покрівлю, я покажу тобі його своїми світляними, далекосяжними пальцями. Приходи скоро, я бажалоб бачити ще, як відбудеться ваша зустріч, зустріч Божої Матери з Сином Божим, приходи, поки я ще не мусітиму відходити”.

Так було. Тут миготить любе соняшне проміння на чималому гурті людей. Проміння осіяло сиву голову й хвилясту бороду старого книжника,

а молодшому мужеві біля нього малювало великі ясні цятки на суворому лиці з гострими кутами коло уст, щоби він не виглядав так зарозуміло.

Світляну зелень вичарувало воно на плащі фарисея, що підпер бороду рукою та глядів задумчиво перед себе. Червоні краї стільців із подушками світили ярко та кидали червоний відблиск на багато людей, що стояли тут довкола з увагою. Чоловіки й жінки у барвистих одягах. Та найкраще й найчистіше проміння своє спрямувало приязне сонце на дитя, що сиділо серед учених мужів, на одному зі стільців із подушками, що на них могли сидіти тільки мудрці, вчителі, книжники. Проміння падало на гарні русяві кучерики, на чисте чоло, на біле гарненьке личко. Падало проміння й на рученята й на білий розвинений пергамент, що лежав на подолку дитини.

Хлопя водило пальчиком по пергаменті зправа на ліво. Великі, сині очі читають у пергаменті та споглядають: то праворуч на старого книжника, то ліворуч і на молодого в бурому завивалі, то знов на фарисея, що подратований вимахує завзято руками.

Вже довго сидять вони тут разом, спершу вчвірку, а потім підходило все більше й більше людей. Від стовпа до стовпа стоять цікаві, прислухуються. Ті що стоять ближче, дають знаки рукою своїм знайомим. А як ті наближаться, шепчуть:

— Слухай! Цікава дитина!

— Щось нечуване! — шепче інший. — Дитина розправляє з ученими мужами й розумом своїм і знанням викликає в них зчудовання.

— Чудесна дитина — говорять шепотом інші.

— А глядіть, такий малий сидить на стільці, що на ньому тільки вченим книжникам місце, а вони,

ті книжники ніщо йому не кажуть! — завважує хтось.

— Мудре, мудре хлопця, що то виросте з нього?
— відповідає йому сусід.

А вчені подають йому все нові звої пергаментів, питають його, а він на все відповідає. І він заважає питання, та вчені книжники не на кожне його

питання дають відповідь. Тоді похитують тільки мудримися головами та оглядаються один на одного.

— Веняміне, достойний мудреце Ізраїля, сьогодні співали темний псалом — сказав малий Ісус. — Чи не був би ти ласкав вяснити мені його?

— Дуже радо, дитино! — відповів старенький учений. — Темний псалом!

Став шукати між своїми звітками й подав один Ісусові та сказав:

— Читай!

І хлопя читало, ба ні не читало, а гляділо на вчених і говорило з пам'яті. Це ще більше зачудувало всіх.

— Я спробую вяснити тобі його коротко, тому, що ти такий второпний! Псалом уложив Давид, коли за ним гналися, коли там далі переходив цей потік Кедрон і тікав у смертельній трівозі.

„Боже, мій Боже, зглянься на мене!
Чому мене ти опустив?
Став віддалік від мого порятунку,
Від стогону могого слів?“...

— Це темне, дуже темне, поважаний Веняміне. Чому Бог допустив, що побожний Давид найшовся в гору? — питався малий Ісус.

— Дитино, також і святі мусять терпіти. А Давид мав іще відпокутувати давній гріх.

— Я думаю, — говорив малий Ісус — що цей псалом має глибше значіння. Давид, це прообраз Месії, Спасителя. А цей має терпіти за чужі гріхи. І саме цей псалом говорить про Месію.

Книжники зробили великі [очі. Про це вони доси не думали.

А Ісус читав дальше :

„Я червак тільки, а не людина,
Я людям другим тільки глум
І для народу всього погорда,
На собі насміхи несуч!“

А дальше :

„Як та вода я вилитий, бідний,
Розбиті сугави мої,
Як віск стопилося вже серце
У тіла мойого нутрі“.

А ось ще дальше :

„Собак багато мене обсіло,
Мене голота злюк облягла,
Сколола в мене руки та ноги
Вся та голота люта, зла.
В мене всі ребра вже почислили,
Розпаювали одяг ввесь,
Кидали жереб на всю одягу,
Кому яка із них прийдець“...

Малий Ісус підвівся зі стільця з розпаленим личком. Його дух линув у прийдешнє, кільканацять літ наперед. Усе те, про що співалося в псаломі, відносилося до нього самого. Усе воно сповниться на ньому, як тут описане. І буде він посміховищем юрби, і руки й ноги його продіравлять цвяхами і за одяг його кидати будуть жереб...

І знову звернувся малий Ісус до книжників, що з захватом гляділи на хлопця з надзвичайним розумом і знанням :

— Чи це про Давида?—питаюся у вас усіх. Чи прибивали цвяхами ноги та руки Давидові, чи кидали жереб за його одяг, щоб ним поділитися?

— Ні, цього не було! — сказав молодий учений у бурому завою.

— Отже псалом говорить тут не про Давида, а про Месію.

— Як ти це докажеш? — спитав фарисей, з гострими рисами лиця та хитрими очима, що стояв біля старого книжника.

— Месія буде вбогий, буде терпіти, так терпіти, як тут написано; він умре між собаками та злоюками — говорив Ісус.

— Нечуване! — сказав молодий книжник. — Дитино, що ти можеш знати про Месію? Він буде цар із божеською силою. Він принесе своєму поневоленому народові свободу.

— Так написано в старинних пророцтвах і в богатьох псальмах — притакнув старий Венямин.

— Я знаю всі псалми, а й пророцтва від Адама аж до останнього пророка Малахії — відповів Ісус.

— То знатимеш також, що Месія буде царем, що визволить нашу країну з рук поган — сказав фарисей.

— Цар він буде. Та не такий, як ви думаете! Де є написано, що він буде проливати кров мечем? Чому читаєте лише те, що вам до вподоби! Також і кроваве, темне й сумне мусите читати. Царем сердець хоче бути Месія, а не військ і мечів.

— Якжеж він осягне все те, що ти кажеш? Хто піде за вбогим, переслідуваним Месією? — заважав фарисей.

— Бо він увесь нарід, ба весь світ, також і поган увільнить від гріхів. Це буде його царство: душі висвободжені з кайдан гріха. Цієї країни він не визволить від Римлян, тільки від гріхів.

Фарисей аж підскочив.

— Дитино, так, ти ще дитина! Твій язик сміливий, ти говориш проти Святого Письма — закликав він.

— Успокойся — сказав старий Венямин. — Мені здається, що ця дитина не говорить неправдиво. В письмі бачить нераз побожна дитяча душа більше, як учені раді почути.

Фарисей усів, бо не хотів перечити старому Веняминові.

— Дай мені назад звиток, дитино — сказав Венямин. — Будемо говорити про щось інше.

— Чи можу спитатися про щось? — сказав малий Ісус.

— Говори, дитино.

— Як довго не появляються вже в нашій країні пророки? — спитався Ісус.

— Від двох соток літ.

— Чи можете мені вияснити це? Чи ж людям уже не потрібно було ніяких проповідей? Чи ж тільки святі живуть у нашій країні, що не потребують нап'ямнень?

Ніхто не дав відповіді на це.

— Чи ж не появлялися в давних часах пророки й не грозили карами ворогам Божого народу: Дамаскові, филистинянам, едомитянам, амонитянам? Чому не посилає Бог пророків проти Римлян?

Усі ззиралися одні на одних, гляділи задумано в землю й мовчали.

А малий Ісус говорив:

— Бо ніякого пророка не слухалиб уже в вибраному народі.

— Як можеш таке твердити — завважав молодий учений — коли ніякий пророк не говорить уже.

Ісус глядів хвилину в гору, в небо, немов слухав відтам вищого голосу. А потім говорив помалу та з притиском:

— Також і Месія не буде улюблений у своїй рідній країні. І він проповідуватиме глухим вухам, а проти Римлян не підніме він руки.

Із негодуванням потряс фарисей головою, аж задзвеніли дукачі, що висіли коло його вух.

— Коли він появиться, Веняміне? — спитався Ісус.

— Цього ми не знаємо. Перед більше як десяти роками ходила в Єрусалимі глуха чутка, що буцім то народився юдейський цар. Тоді місто було стривожене жорстокістю царя Ірода, що вигубив усіх немовлят у Вифлеемі. Відтоді не чув уже більш ніхто про це.

— А чиж не говорив праотець Яків умираючи: Скіпетр відійде від Юди? Чи він відійшов від Юди?

— На жаль — притакнув Венямін — тепер Римляни панують над Божим народом.

— Отже прийде Месія, бо пророцтво мусить сповнитися. Цей, на кого ждуть народи, стоїть перед дверми. Поважаний Веняміне, кілька літ наражував Даниїл у неволі аж до приходу Месії?

— Сімдесять сімок, дитино.

— Числіть самі, чи сімдесята сімка не зачнеться вскорі. Ще вісімнадцять років, кажу вам і прийде остання сімка, а в половині цієї сімки щось станеться. Собаки та злюки, написано в псалмі, оточать його. Месія простягне руки й ноги, проколють його й заберуть його одяг...

Малий Ісус замовк. Був дуже зворушений. Велика мовчанка запанувала на хвилину й у його оточенні. Таке говорили старі пророки, наймогут-

ніші, найбільші, а не дитина. Але ця дитина говорила про те. А що, колиб воно все було правда? Так воно написано. Вони зачудованими очима споглядали на хлопця, з чола якого була мудрість і знання, що перед ними мусіло схилитись.

— Від кого міг він це одержати? — питався фарисей свого сусіда.

— Чи ти син священика? Певно маеш дуже вченого батька й дуже розумного! Ти певно багато читав у його звитках. Або якийсь дуже славний учитель учив тебе?

Такими питаннями засипали довкола малого Ісуса.

Та він відповів усім спокійно:

— Я вбогого теслі вбогий син.

— Хтож тебе в святому місті прийняв у свою школу?

— Я в цю Пасху вперше побачив святе місто.

— А відкіля ти?

— З невеличкого сільця, далеко на півночі, де рідко бачимо чуже лице. Тільки вбогі люди живуть там, що мусять жити з тяжкої праці рук. Я з Назарету.

По цих словах зявилося велике зчудовання на лицах усіх. Старий Венямин кивав майже з недовірям головою.

— З Назарету, з Назарету! — повторювали разураз тут і там.

— Дитино, де твої батько й мати?

На цей запит личко малого Ісуса прибрало сумний вигляд.

— Вони шукають мене. Вони згубили мене.

Якийсь гарний чоловік із повною чорною бородою, що досі стояв мовчки в товпі, сказав пошепки до своєї жінки, що стояла біля нього.

— Колиб ми так узяли цього чудового хлопчину в нашу хату. Така шкода, щоб цей чарівний хлопчик марнувався в бідності, у Назареті. Що ми могли зробити з нього?!

Жінка притакнула радо.

— Я дуже тішиласяб, колиб він був нашим сином.

— Прийемо його, поки його батько й мати не найдуться. Ми тоді умовимося з цими простими людьми. Такі люди пристануть на це радо за великі гроші.

Чоловік підійшов ближче до Ісусика, поклав йому приязно руку на рамя та сказав:

— Дитино, ходи зі мною! Заки твої батько й мати віднайдуться — будеш у нас.

Очевидно, цього, що бажав його задержати в себе на завсіди, не сказав Ісусокові.

Ісусик відповів йому:

— В тебе добре серце, та це не потрібне, дякую тобі!

Оченятка в Ісусика засвітилися, личка зарумянилися. Він глянув у гору крізь прогалину, що саме зробилася.

Радісний оклик роздався поза гуртом слухачів. Біла намітка протискалася крізь гурт.

— Ісусику, дитино, моя дитино!

Висока, благородна стать вбігла в гурт і схопила хлопця в обійми. Добра хвилина сердешної, палкої материнської радості й горячої дитячої любови. Простий муж зі звичайною подорожньою па-

лицею в руді стояв біля них. Також і на його серце поклав Ісусик русяву головку й обняв опікуна. А він обняв його.

Щасливий, вдячний погляд звернула Божа Мати до неба. Тепер була хвилинка в її житті, яку зовуть радощами Божої Матері.

Сонячко Боже так рясно сипало золотим промінням на трое щасливих.

Божа Мати лагідно питається в Ісусика:

— Дитинко, щож ти зробив із нами? Ось батько твій і я боліючи шукали тебе.

А Ісусик глянув на них обое з тільким співчуттям і сказав:

— Чоґож шукали ви мене? Хібаж ви не знали що в тому, що є Вітця мого, треба бути мені?

По цих синових словах Мати Божа зрозуміла все. Її дитя не справилоб їй болю, колиб не мусіло. Небесний Отець наложив на дитину й на них гірку жертву. Та тепер уже кінець їй!

Юрба глядачів відступилася з пошаною.

То це Назаретяни! То це тесля із Назарету! І знову покивають головами:

— Щасливий батько! Така дитина! Яка шкода! Коби то я була твоєю ненькою! Коби ти був наш! Що виросте з тієї дитини? Чи лишиться тут у святиві? Вони не відпустять його від себе. Очевидно! Яка шкода!

Так говорили довкруги. А Божа Мати й св. Йосиф пішли ще з Ісусиком сходами на гору, щоби подякувати Богу за те, що все покінчилося щасливо.

9. У НАЗАРЕТ.

Пречиста Діва та св. Йосиф вибралися з малим Ісусом таки зараз у дорогу до Назарета.

Верталися тим самим шляхом, куди пішли галилейські прочани — здовж Йордану. До них прилучився невеличкий гурт спізнених прочан, які також мали поладнати ще й різні орудки в Єрусалимі та через те забарилися в святому місті. Пречиста Діва та св. Йосиф були раді, що є товариство, бо воно й безпечніше і приемніше подорожувати в більшому гурті.

Ісусик дорогою оповів своїй неньці й опікунові, як він відлучився від гурту й чому воно так сталося та що весь час журився, що тим зробив їм прикрість.

Пречиста Діва сказала на те :

— Коли так жадав Всевишній, то видно, що ця жертва була потрібна.

Потім оповідала Ісусикові, як вони аж над Йорданом спостереглися, що Ісусика нема між прочанами, як шукали й допитувалися за ним, а по безуспішній шуканині рішили вертатися в Єрусалим. Тут насамперед пішли до свояків, та там таксамо всі стрівожилися, що Ісусика нема.

— Що нам було діяти?! — кінчила Божа Мати. — Ми подалися в святиню, просити Бога, щоб дав нам змогу найти тебе. І там відразу найшли тебе. Тепер розумію вже, що твій Отець хотів тебе прославити.

Коли прийшли над Йордан, заночували в селі, цьомуж, де перше станули були на нічліг прочани. Селяни пізнали Пречисту Діву й раділи разом з нею, що її син найшовся.

Коли рано переходили попри колодязь, сказав Ісус:

— Я вас обидвое бачив тут, як ви допитувалися в жінки, що брала воду, чи не бачила мене.

— Так, — сказала Пресиста Діва — ми й тут допитувалися за тобою.

Малий Ісус із захопленням приглядався Йорданові, що його мутні води неслися бистро на південь. Беріг ріки по цьому боці стрімкий і крутий, а по другому похилий. Там здовж берега тягнулася долина Арава або Авлон. Ген за долиною знімалися високі каменисті гори. З вищого берега видно було по той бік ріки поля засіяні збіжем, видно було села й оселі з зеленими садами.

Гурт путників, що чим більш віддалювався від Єрусалима, тим більш меншав, спинювався разураз та слав зір на зелену долину по той бік Йордану. Хтось із путників говорив:

— По цей бік річки Яббока — це землі нащадків Яковових синів: Гада й Рубена, а по той бік Яббока аж по річку Ярнук — землі нащадків Йосифового сина Манассія.

А молодий чоловік із чорною бородою та чорним кучерявим волоссям і рівним носом сказав:

— Наше Манасееве покоління живе й по цьому боці Йордану, а низче молодшого його брата Єфраїма.

Старий сивобородий прочанин відповів:

— Щастя, що всі дванацять поколінь не воюють тепер зі собою, а то Римляни використалиб нашу незгоду для себе та знищилиб нас зовсім.

Інший знова завважив на те:

— Біда навчила нас розуму, то тепер уже держимося разом. Гей, як би так усе було, то й досі малиб ми свою державу!

Осьтак дійшли четвертого дня під вечір до місцевости Сухот у Самарії над Йорданом. Тут переночували, а на другий день рано звернули на північний захід і на полудне були вже в Галилеї. Перейшли гори Гільбон й через місцевости Єсреель, Сунем і Наїн прийшли в Назарет.

* * *

Марія Клеофа довідалася від прочан, що вже повернулися в Назарет, яка болюча пригода приключилася Марії та Йосифові. Вона дуже тим зажурилася. І що дня або сама виходила на шлях ген за село, або висилала синів.

І сьогодні вислала вона обох синів, Симонка й Юдку.

— Побіжіть хлопці до керниці та погляньте може вже надійдуть, бо я така неспокійна, так трівожуся. Так жаль мені й їх і малого Ісусика. Та дасть Бог милосердний, що все покінчиться добре!

Слухняні хлопці побігли негайно виглядати малого Ісусика та Марію й Йосифа! За селом вийшли на горб, що знімався біля шляху. Там станули собі під двома високими кипарисами.

— Будемо тут стояти, хочби й до смерку — говорив Юдка.

І стояли там та дожидали. Прикладаючи долоні над очі, гляділи в даль. Та дарма, не видно нікого...

Вже стало вечоріти. Останнє проміння західного сонця виступало зза гори й кидало на вбогу хатину Марії й Йосифа червонозолотисте сяєво.

І ставало тихо, тихесенько на полях, на левадах і на шляху та біля колодязя. Сутінь покривала вже обрій на півдні, в далі все потопало щораз більше в темряві. Від півдня віяв вітер і холітав тихо гиллям могутніх кипарисів і листями пальм, що росли обоч шляху, а з домів Назарету знімався в гору дим. То господині варили вечерю.

Аж нараз закликав Юдка:

— Ідуть, ідуть, ідуть! Ідуть усі троє! Я біжу напроти них, а ти, Симонку, біжи сповісти ненечку!

І справді вдалі на шляху замаячили три статті: праворуч ішла жінка в білій намітці, ліворуч сивобородий старець, а по середині між ними мале русяве хлопя.

Юдка побіг їм на зустріч, а Симонко помчав стрілою в село.

Так, це йшли Пречиста Діва, св. Йосиф, а з ними Ісус.

Малий Ісус перший побачив Юдку та закликав:
— Мамо, Юдка вийшов напроти нас!

А Юдка вже прибіг, привитався з Матірю Божою та з Йосифом, а потім з Ісусиком.

— Вітай, Ісусику! А ми обидва з нашою мамою так були зажурилися, коли довідалися від прочан, що ти згубився. Ми обидва з Симонком день-у-день вибігали тут на горбок та виглядали вас. А вчора то й ненечка була тут з нами. Ждемо, виглядаємо, та все дарма, вас як нема, так нема! Так нам було сумно! — говорив Юдка.

А Мати Божа відповіла:

— Так мусіло бути, він мусів лишитися в Єрусалимі.

Тепер верталися в село вже вчетверо. Ісусик із Юдкою попереду, а Мати Божа зі св. Йосифом.

Малий Ісусик оповідав уже тепер Юдці про свої вражіння з прощі.

— Яка шкода, — додав Ісус — що ви обидва не йшли цього року на прощу.

Юдка відповів сумно:

Годі було в цьому році! Та ненечка обіцяла нам, що нарік підемо вже напевно.

— То буде гарно! — тішився Ісусик — Підемо втрійку й увесь час будемо разом держатися.

— Тоді вже ти, Ісусику, не згубишся, бо ми будемо завсіди при тобі.

А Ісусик відповів поважно:

— Як Отець Небесний схоче, так буде!

Марія Клеофа стояла вже з Симонком на воротах, коли всі четверо підійшли до її дому.

— Ах, вітай, Маріє, вітай, Йосифе, вітай і ти, дорога згубо — звернулася з милою усмішкою до Ісусика й мов рідна ненька взяла Ісусика в обійми та поцілувала в чоло.

— Як мені Симонко приніс вістку, що ви всі троє вертаєтеся, то в мене мов камінь упав із серця. Так увесь час я трівожилася, така я була неспокійна. Та що я, а то ти, Маріє, десь була в респачі! Бо ні в кого не болить так серце, як у рідної неньки, коли їй дитині щось недоброго приключиться. А тут така тривога, — згубився хлопець і не знати, що з ним сталося!? Та я вас держу перед хатою, а ви, бідні, всі троє здорожені та голодні. Будьте ласкаві в хату, я приготувала вечерю і для вас!...

І всі подалися в хату.

При вечері Мати Божа та св. Йосиф оповідали про Єрусалим, про храм Господній та про свято Пасхи, що в цьому році, як усі казали, вийшло якось величавіше, як звичайно. А потім оповідали про поворот, про те, як на першому нічлігу завважили, що Ісусика нема, як його шукали всюди між прочанами й у селі, та все даремно. Як потім скоросвіт по безсонній ночі пустилися назад у Єрусалим.

— І Бог нагородив нам наш труд — закінчила Пречиста Діва покірним голосом. — Ми зараз від наших свояків, де насамперед шукали за ним, пішли у святиню й там найшли його між книжниками й ученими. Ісусик вів із ними розмову про всякі питання зі Святого Письма. Прислухувалося їх розмові чимало людей і всі чудувалися мудрими відповідями мого синочка — раділа Божа Мати.

Пізно в вечір подалися в рідну хатину. Ніч була гарна, зоряна і тепла. На небі миготіли золотим і срібним сяйвом міряди зір, а місяць, що плавав у повні по небозводі, зливав на вбоге сільце срібні струї свого чарівного світла.

Ісусик довго стояв на порозі рідної хатини та глядів на небо.

— Чарівна святиня Твоя, Отче мій, у Єрусалимі, та наскільки чарівніша ця Твоя святиня — все-світ! — слав у думці малий Ісус слова захвату до свого Вітця на небі. Потім увійшов у невеличку хатину. Пречиста Діва приготувала Ісусикові постіль, та сама ще не спала, молилася. Св. Йосиф сильно здорожений, заснув скоренько.

Малий Ісусик станув і собі на вколішках і мовився. Потім поклався в постіль. Та ще не зараз сон сплющив його оченята. Він думками линув у святе місто, в святиню Вітця. І думав малий Ісусик:

— Гарна, величава святиня Вітця мого, та тепер моя святиня тут при моїй любій ненечці та при доброму опікунові, в їх убогій хатинці. Буду тут трудитися, помагати обоім найдорожчим у їх праці, як добрий, слухняний син, аж поки мій Отець не покличе мене, щоб я сповнив своє післанництво.

Вкінці спокійний сон заплющив змучені оченятка й малого Ісусика. Заснув і він здоровим, твердим сном невинної дитини.

102. Ганс Хр. Андерзен: Свинопас-князенко	60
103. Дж. Свіфт: Гулівер у Ліліпутів	1.20
104. Дж. Свіфт: Гулівер у Велетнів	1.20
105. КОРЕАНСЬКІ КАЗКИ — збірка	50
106. Редіард Кіплінг: Слонятко	20
107. Юра Шкрумеляк: Історія про малого Мука	60
108. Ганс Хр. Андерзен: КАЗКИ	—
109. „НА ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ“ — збірка	—
110. Антін Лотоцький: Відкриття Канади	40
111. Редіард Кіплінг: Ріккі-тіккі-таві	40
112. Іванна Брліч-Мажураніч: Стриборів ліс	25
113. Михайло Таранько: „МАЛИЙ ДЕКЛЯМАТОР“	—
114. Езоп: БАЙКИ	—
115. Ганс Хр. Андерзен: Ялинка	60
116. Дарія Гриневич-Витанович: Приятелі хлібороба	30
117. Богдан Заклинський: Емігрант	20
118. Анатоль Курдидик: Маленькі борці	1.20
119. „ПРИГОДИ МОРЕПЛАВЦЯ СІНДБАДА“	—
120. Микола Погідний: Нечисті скарби	50
121. Ганс Хр. Андерзен: Дикі лебеді	30
122. Т. Дончак: Казка про дивного змія	50
123. Микола Погідний: Казка про гордого боярина	50
124. МОТОВЯЗНИК ГАСАН — з „Казок 1001 ночі“	40
125. Святослав Лакуста: Зачарований цвітник	30
126. Мирослав Ріпецький: Країна фйордів	80
127. Іванна Блажкевич: В Мамин День	80
128. Ю. Ігорків: Сердечний Віночок	1.50
129. Антін Лотоцький: В ніч св. Миколая	80
130. Дж. Свіфт: Гулівер у Лапутів	1.30
131. Дж. Свіфт: Гулівер у Гиржунів	1.30
132. Я. Вільшенко: Івась і Гануся	1.00
133. В. Жуковецька: Оповідання для найменших	80
134. А. Теодорів-Давидів: Байки і казки	60
135. Олесь Чмелик: Віршована Азбука	50
136. Микола Гоголь: Загублена грамота	40
137. Антін Чехов: Каштанка	90
138. Лев Лотоцький: Сила молитви	40
139. Елінора Гойт Бренерт: Маленька вдова	30
140. Михайло Таранько: „ДИТЯЧІ ЗАБАВИ“	—
141. Ганс Хр. Андерзен: Чародій-Піскосій	30
142. Л. Селянський: Про телеграфи і телефони	1.00
143. Франц Коковський: В ніч під св. Миколая	20
144. Олена Цегельська: Оповідання	—
145. Олег Підгірський: Серед цвітучого чаю	30
146. Антін Лотоцький: ІСТОРИЧНІ ОПОВІДАННЯ	60
147. Богдан Лепкий: Казка про Ксеню	—
148. Михайло Середа: Петрусь Шкода	—
149. Антін Лотоцький: Перша проща	60

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей.

Виходить від 1919 року під редакцією

Михайла Таранька.

На зміст кожного числа складаються:
байки, казки, оповідання, сміховинки,
забави, іграшки, пісні та різноманітні
загадки.

Безкоштовно скільки образків.

Заряди Шкіл, Видли Читалень і Кооператив в цілм краю нехай безумовно передплачують цей дитячий орган, щоби в той спосіб допомогти Видавництву до побільшення об'єму і змісту цього журналика та до його загальноо поширення. Ради шк. місцеві повинні обовязково передплачувати „СВІТ ДИТИНИ“ для шкіл по всіх наших селах.

Умови передплати:

На цілий рік у краю . . . . . 5 зол.
Для Чехо-Словаччини . . . . . 20 К.ч.
Для Румунії . . . . . 100 леїв.
Для Америки й Канади . . . . . 1 дол.

Поодинокое число коштує 50 сот.

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“

ЛЬВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.